

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden kadonneen kansanvaltaisuuden metsästys

KUNTAMARKKINAT

OSASTOPÄÄLLIKKÖ, YLIJOHTAJA VILLE-VEIKKO AHONEN

18.9.2024

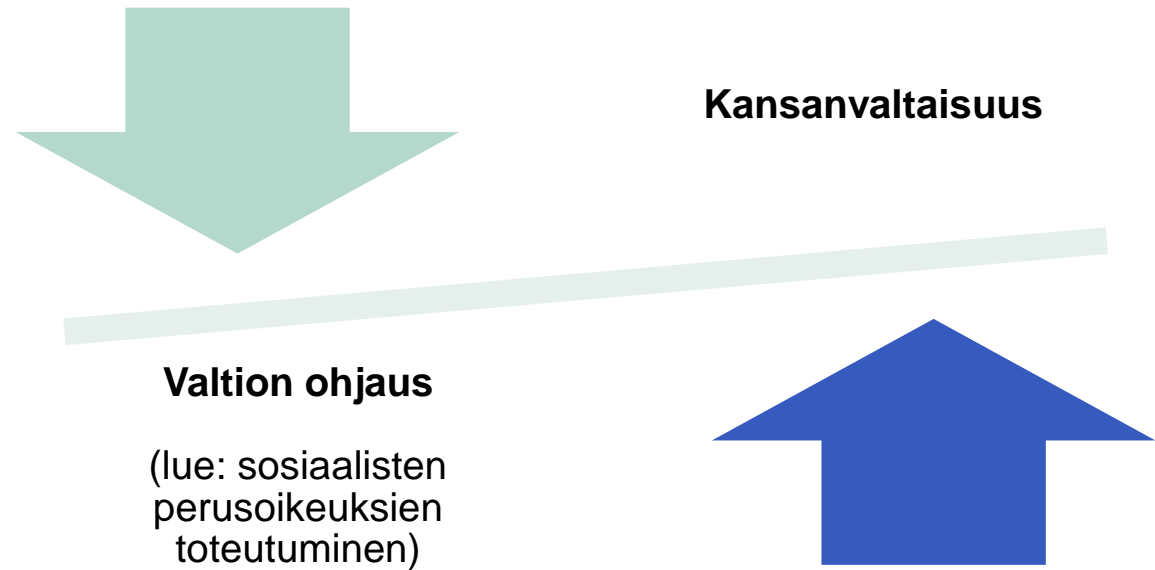
Hyvinvointialuelain (611/2021) paras ja samalla hämmäisin pykälä

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset itsehallinnolle kuntia suuremmalla hallintoalueella (*hyvinvointialue*) sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle hyvinvointialueen toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää hyvinvointialueen toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä luoda hyvinvointialueelle edellytykset tukea asukkaidensa hyvinvointia.

Itsehallinto ja valtion ohjaus hakevat rajojaan – tasapaino löytyy varmasti, mutta se vie aikaa

Mitä on hyvinvointialueiden ohjaus?

- Valtion ohjaus ohentaa hyvinvointialueiden päätöksentekoa.
- Ohjaus perustuu lainsäädäntöön ja sen mukaisiin toimivaltuuksiin.
- Ohjauskeinoja ei saa käyttää laissa säänneltyä laajemmin tai laventavasti.
- Myös tehtävälainsäädäntö on osa ohjauksen kokonaisuutta.
- Toimiva ohjaus edellyttää tiivistä vuorovaikutusta ja jaettua tilannekuvaa.
- **Hyvinvointialueiden ohjaus on eri asia kuin ”sote- ja pela-politiikka”!**

Seitsemän teesiä tulevaisuuteen

1. Valtion ohjauksen olemassa olon tarkoitus on jossain määrin hämärtynyt – ohjaus ei ole itseisarvo. Lähtökohdiltaan valtion ohjaus on kiva ja mukava asia.
2. Ohjauksen syvyys ja laajuus heijastelevat alueiden talouden liikkumatilaa (lue: sosiaalisten perusoikeuksien toteutumisen taustatekijä).
3. Keskustelu julkisten palveluiden palvelulupauksesta ja kansantalouden kantokyvystä on alueiden ohjaukseen kytkeytyvä asia – kuitenkin erillinen / rinnakkainen asia.
4. Kuntien ja hyvinvointialueiden itsehallinnot tulevat jatkossa eriytymään vielä nykyistä enemmän toisistaan. Onko meillä malttia estää himmeleiden syntyminen?
5. Kansanvaltaisuuden vähäisyys ei ole vain valtion ohjauksen syytä. Kyseessä on myös laajempi sote- ja pela –toimialojen (hallinto)kulttuurinen asia.
6. Aluevaalit ovat uhka ja mahdollisuus. Yhteiskunnallinen keskustelu tervetullutta päätöksentekijöiden vaikutusmahdollisuuksista.
7. Provosointi: Jääkö itsehallinto kahden vaalikauden kokeiluksi ratkeaa keväällä 2025 alkavalla valtuustokaudella?